
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
«Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»

2-3 травня 2015 року

Збірник наукових праць

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2015. – Вип. 3. – 462 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України, ректор ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Рик С.М. – кандидат філософських наук, доцент, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Коцур В.В. – кандидат політичних наук, голова Ради молодих учених університету

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук, заступник голови Ради молодих учених університету

Гайдаєнко І.В. – керівник Центру усної історії, секретар Ради молодих учених університету

© Рада молодих учених університету

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ВИПУСК 3 (2-3 травня 2015 року)

*Олена Літченко
(Київ, Україна)*

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

На початку ХХ століття суспільно-політичні події, загальна емансипація, світові тенденції розвитку відкривають нову сторінку в освіті – суспільне дошкільне виховання. Перші дитячі садки на території України почали відкриватися у ХІХ столітті (Полтава 1839, Одеса та Миколаїв 1866, Київ 1871 та ін.). Дослідження всесвітньої історії дошкільного виховання в західноєвропейському просторі, дозволяє зазначити про значний сплеск розвитку теорії та практики у цей період. На думку науковців досвід педагогів інших країн справив враження на вітчизняних зачинателів дошкільної справи (Л. Артемова, С. Лобода, С. Лозинська, М. Мельничук, І. Улюкаєва). Актуальні ідеї були підхоплені переосмислені та розвинуті, завдяки чому було створено власну систему дошкільного виховання. Важливе місце в педагогічних теоріях науковців всіх часів займали ідеї трудового виховання, як важливої складової людського життя.

В класичній педагогічній спадщині зарубіжних та вітчизняних просвітителів праця виступає потужним засобом виховання (Я. А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Г. Сковорода, М. Пирогов, К. Ушинський та ін.). Сучасні науковці вважають, що ідеї Й. Песталоцці стали підґрунтям для виникнення теорії політехнічної освіти (В. Кравець, М. Левківський, М. Фіцула). Він розробив трудову теорію елементарної освіти для не багатих дітей. На основі продуктивної праці відбувалося моральне, розумове, фізичне виховання.

На рубежі ХІХ – ХХ століття з'являється значна кількість нових педагогічних концепцій, які мали власний погляд на місце трудового виховання дітей і впливали на думку українських педагогів.

Л. Артемова зазначає, що зміст і напрями роботи дошкільних закладів формувалися під впливом різних теоретичних напрямів Ф. Фребеля, М. Монтесорі, К. Венцеля та ін. Надзвичайного розповсюдження та підтримки здобули ідеї фребелівських товариств, що сприяли створенню цілої системи дошкільного виховання [1].

Науковці зазначають, що О. Дорошенкова, С. Русова, Т. Лубенець, В. Чередніченко, розробляючи систему виховання дітей дошкільного віку, базувалися на здобутках попередників, зокрема і у питаннях трудового виховання значний вплив мали ідеї Г. Кершенштейнера, Дж. Дьюї.

В. Коваленко розглядає три напрями в розвитку теорії трудового виховання на початку ХХ століття. Представники першого напрямку наполягали на необхідності здобуття трудових умінь та навичок, тобто ручна праця виступала і предметом вивчення, і принципом навчання (Клаусон-Кас, О. Саломон, Р. Зейдель, А. Пабст, Г. Шерер, Н. Касаткін та ін.). Ідеологом другого напрямку був Г. Кершенштейнер. Він розглядав працю дітей як предмет і принцип навчання, акцент робив на вихованні якостей особистості (готовність служити іншим, старанність, чесність, добросовісність). До третього напрямку трудової школи належали представники найрізноманітніших течій реформаторської педагогіки (К. Ланге, Г. Шарельман, Ф. Гансберг, Л. Гурлітт, Г. Гаудіг, В. Лай, Г. Літц, Г. Вінекен, А. Фур'єр, О. Декролі, Дж. Дьюї та ін.). Вони вбачали сутність трудової школи у різноманітній самостійній діяльності, що дозволяє розвинути здібностям, самореалізуватися і соціалізуватися [3].

За свідченням науковців на території України на початку ХХ століття розробкою теорії та методики дошкільного виховання займалися педагогічні товариства. Київське товариство народних дитячих садків виступило ініціатором організації нового друкованого видання на підтримку дошкільної справи [1, 8].

Редактором журналу для матерів та вихователюк під назвою «Дошкольное воспитание»(1911) стала Н. Лубенець. «В то время как в Америке и на Западе необходимость правильного общественного и семейного воспитания детей дошкольного возраста считается

общепризнаной, имеются печатные органы, посвященные исключительно этому вопросу... в России вопрос считается совершенно новым и очень мало разработанным» [5, с. 1-4].

Розуміючи, що в Російській імперії лише починає зароджуватись інтерес до «правильної постановки виховання маленьких дітей», і що успіх цієї справи залежить від громадської ініціативи «журнал береть на себе задачу пробудити і підтримувати цю ініціативу» [5, с. 1-4]. Редакція починає пропаганду дошкільного виховання ставлячи, це собі за першочергову ціль. В Росії перший журнал на підтримку дошкільного виховання з'явився у 1928 році і також отримав назву «Дошкольное воспитание».

Варто зазначити, що Українська освіта на початку 1920-х років мала значні здобутки на шляху творення єдиної трудової школи, які були закладені зусиллями попередніх націонал-демократичних урядів [1, 4, 8]. Тобто, на час входження України в Радянський Союз, вітчизняними вченими була розроблена методика трудового виховання дітей дошкільного віку.

Зі становленням радянської держави розпочався новий період в освіті. Початкові етапи характеризувалися експериментуванням з вибору методів та засобів навчання дітей та молоді. Проте освітній напрямок 20-30-х рр. мав загальне трудове спрямування, оскільки йому були підпорядковані усі ланки освіти, починаючи з дошкільної. Це завдання було викликано політехнізацією освіти, основне завдання якої було формування трудових знань та навичок, умінь працювати в колективі.

На III Всеросійському з'їзді з дошкільного виховання (1924) було визначено працю як провідний вид діяльності в дитячому садку та поставлено завдання розробити програму для дитячих садків. Механічне перенесення політехнічної освіти у дошкільний заклад призвело до стертя важливих аспектів трудової діяльності, тобто дитячу працю почали співвідносити не з грою, а з виробничою сферою. Аналізуючи «Порадник по соціальному вихованню» (1921) Л. Артемова звертає увагу на те, що у першій половині 20-х років пріоритетними були ідеї вільного виховання в поєднанні з завданнями побудови комуністичного суспільства, проте з появою «Керівництва по соціальному вихованню» (1925) перевага надається праці [1].

У 1927 році виходить робоча книга для педагогів дитячих садків під назвою «Дошкільне виховання». І. Улюкаєва зазначає, що це перша книжка, за якою можна простежити відхід від багатьох позицій та ідей прогресивних українських педагогів початку ХХ століття. Зміст програми орієнтував на формування певної суми навичок, серед яких переважали соціально-корисні (трудові та колективні) [9].

На IV З'їзді з дошкільного виховання 1929 року розглянуто питання про необхідність цілеспрямованих наукових досліджень методики трудового виховання. Невідповідність деяких методів роботи з дітьми була відкинута лише в середині 30-х років. Проте, як стверджує Г. Беленька, перекручування ідеї політехнізації, використання антигуманістичних форм та методів роботи з дітьми, спричинили зародження навчально-дисциплінарного підходу до виховання [4].

Перегляд окремих положень 30-х років отримали своє відображення в постановах ЦК ВКП(б) «Про перевантаження школярів і піонерів громадсько-політичними завданнями» (від 23.04.1934). «Програма для дошкільних закладів» 1932 року була визнана перенавантаженою і концентрованою основним чином на суспільно-політичному і політехнічному вихованні, позбавлена напрямку різнобічного розвитку дітей дошкільного віку. За свідченням архівних матеріалів, перші дошкільні програми в яких вперше було визначені завдання, обсяг знань, умінь та навичок для дітей дошкільного віку мали місце істотні недоліки: обсяг знань був дуже завищений, не було враховано вікових особливостей дітей, мало приділялось уваги розвитку мови, переоцінювалась роль трудової діяльності і недооцінювалась гра [7, арк.12].

Нова програма 1934 року кардинально перероблена після жорсткої критики, частково зміст розділу «Політехнічне виховання» було перенесено в «Малювання, ліплення та трудові знання». «Програмотворчий період» приніс прогресивні зміни в організації трудового виховання дітей дошкільного віку, оскільки почалося планомірне ознайомлення дітей з працею дорослих з

навчання елементарних трудових дій. Згодом визнається значне перевантаження дітей, поступово був повернений пріоритет ігровій діяльності, як засобу накопичення та реалізації трудових навичок. Значна увага приділялась іграшці. Згодом у 1937 році після наказу Наркомосу УРСР «Про відміну ручної праці, занять у майстернях і на пришкольніх земельних ділянках» трудове виховання розглядається в контексті патріотичного виховання.

Проблема трудового виховання, отримавши свій пік актуальності у 30-х роках, йде на спад, про що свідчить зниження уваги преси. І. Цюпак аналізуючи журнал «За комуністичне виховання дошкільників» (1931) зазначає, що протягом 1939-1940 років відсутні публікації з означеної проблематики [6].

Новий поштовх до використання набутого та подальшого розвитку теорії та практики дошкільного виховання спостерігаємо в середині 50-х років [4].

На початку ХХ століття на території України була створена власна система дошкільного виховання. Оцінюючи здобутки вітчизняних педагогів (О. Дорошенкової, С. Русової, Т. Лубенець, В. Чередніченко, Я. Чепіги та ін.) зазначаємо про значний і вагомий доробок. Їх педагогічні ідеї ґрунтувались на кращому досвіді європейських країн. Новий період освіти України в складі СРСР відкинув всі накопичені здобутки, що негативно вплинуло на подальший рух теорії та практики. Пошуки відповідної реалізації трудового виховання в змісті дошкільного виховання в 20-30-х роках відбувався з величезним ідеологічно-політичним тиском, в результаті чого мали місце значні похибки та не доопрацювання. Проте цей досвід був цінний та допоміг в другій половині ХХ століття продовжити розробку теорії та практики трудового виховання дітей дошкільного віку.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підручник / Л. В. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
2. Єськова Т. Л. Виховання працелюбності дітей дошкільного віку на заняттях з ручної праці (1917 – 1941 рр.): Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. - Луганськ – 2010. – 22 с.
3. Коваленко В.О. Ідеї трудового виховання в педагогічній спадщині Дж. Дьюї [Електронний ресурс] / В. О. Коваленко // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 4. – С. 184-188.
4. Літченко О.Д. Ідеї трудового виховання в журналі «Дошкільне виховання» в 20-60-х роках ХХ століття/ О.Д.Літченко// «Наукові записки: зб.праць молодих вчених та аспірантів ХГПА/ [Історико-педагогічні Дослідження в Україні: сучасний стан та тенденції: матеріали міжвуз. Наук.-практ. Конф. Аспірантів та молодих учених (Хмельницький, 17 жовт. 2013)]. – Хмельницький : ХГПА, 2013. – Вип. 2. – 211 с.
5. Лубенець Н. Задачі журналу // Дошкольное воспитание. – 1911. – №1. – С. 1-4.
6. Цюпак І. Розвиток теорії трудового виховання дошкільників у педагогічних дослідженнях ХХ ст. / І. Цюпак// Науково-дослідна робота молодих учених: стан, проблеми, перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. 3–5 квітня 2012 р. – Херсон : ХДУ, 2012. – С. 147-152.
7. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України) ф. 166 оп. 15, справа 2188.
8. Улюкаєва І. Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні : Навчальний посібник. – Вид. 4-е, доп. – Донецьк : ПАНДОН-ХХІ, 2013. – 238 с.

*Карлығаш Мырзағалиева
(Павлодар, Казахстан)*

МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Жұмыс тақырыбының өзектілігі: Қазіргі кезде мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу және әлеуметтендіру білім беру жүйесінің бөлінбес бөлігі болып табылады. Мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеуде қолданылатын әдістердің бірі – ойын технологиясы. Ойын арқылы балалар өмірден көптеген мәліметтер алып білімін жетілдіреді. Тәрбиеші ойын технологиясын қолдана отырып, балада өмір сүруіне қажетті негізгі дағдыларды қалыптастыра алады. Бұл әдістің мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеуде тиімділігі тақырып өзектілігін айқындайды.

Жұмыстың мақсаты: Ойын технологиясы арқылы мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу әдісін зерттеу. Оқырман назарына мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу барысында қолданылатын ойындарды ұсыну.

Қазақстан Республикасы елбасының ресми сайтында 2014 жылдың 1 шілдесінде жиналған мәліметке сәйкес елімізді жуықтап алғанда 624 мың адам, соның ішінде 65 мыңнан аса мүмкіндігі шектеулі бала бар. Бүгінгі күні мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде оның қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне басты назар аударылуда. Мүмкіндіктері шектеулі балаларды тәрбиелеу, мінез - құлық кемшіліктерін түзету – педагогика жүйесіндегі балаларды оқыту мен дамытудың маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

Бүгінгі таңда еліміздегі мүмкіндігі шектеулі балалар санының көбеюі, денсаулық сақтау, білім және әлеуметтік қорғау салаларының осы мәселеге көңіл бөлуін талап етіп отыр. Жыл сайын мүмкіндігі шектеулі балаларға деген қоғамның көзқарасы өзгеріп, оларды қоғамның толыққанды мүшесі ретінде қарауға бет бұрды. Үкіметіміздің мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған көмектерінің ішінде әлеуметтік көмек беру ерекше орын алады [1, с.1, 2].

Мүмкіндігі шектеулі балалардың тәрбиесі бір – біріне қарама – қарсы екі ұғымнан тұрады. Олардың біріншісі – баланы жан – жақты, материалдық жағынан толық қамтамасыз етеді. Бірақ, оның ішкі дүниесіне, рухани қажеттіліктеріне назар аударыла бермейді. Мұндай жағдайда балалар күйзеліске ұшырайды. Олардың көңілі түсіп, сенімсіздік пайда болады. Баланың зиятына жағымсыз әсерін етіп, білім деңгейін төмендетеді.

Екіншісі, баланы шектен тыс қамқорлыққа алу. Ата – аналары, қоршаған адамдары бала тәрбиесіне көп көңіл бөліп, өздерін кінәлі сезініп, оны тым бос ұстап еркелетеді. Мұндай атмосферада өскен бала өз – өзіне сенімсіз, әлжуа болып өседі. Мұндай балалар әлеуметтік даму жағынан түрлі қиындықтарға тап болады.

Мүмкіндігі шектеулі баланың қоғаммен қарым - қатынасын және өзімен жасты балалармен қарым - қатынасын анықтау, олармен бірдей деңгейде араласуына жағдай жасау, білім деңгейіне сай оқыту және қоғамның болашақ өз - өзіне сенімді азамат етіп тәрбиелеу үшін педагог мамандар, ата - аналар, әлеуметтік сала қызметкерлерімен тығыз байланыста болуы керек. Тек осы жағдайда ғана, мүмкіндігі шектелген балалардың өздерін қоғамның толыққанды азаматы ретінде қабылдауына жағдай туады.

Тәрбиелеу барысында жас ерекшеліктерін ескере отырып, балаларды шешім қабылдай алуға, өзін - өзі қамтамасыз етуге, еңбекке, тәртіп мәдениетіне, ұжымда еңбек ете алатындай деңгейге бейімдеу қажет [1, с.1,2]. Осындай нәтижеге ойын арқылы тәрбиелеу технологиясы арқылы қол жеткізуге болады.

Ойын – баланың негізгі әрекеттерінің бірі. Бұл белгілі бір жағдай туғызу арқылы балаға қоғамдық тәжірибені игеруді және қайта туғызуды меңгеруіне бағытталған әрекет түрі. Сондықтан ойын арқылы балалар өмірден, қоршаған ортадан көптеген мәліметтер алып білімдерін тереңдете түседі. Ойнай жүріп балалар жеке - дара шешім қабылда дағдысын

<i>Анастасія Лагутіна</i>	
ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ ФІЛОЛОГІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	179
<i>Ганна Лисенко</i>	
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН З СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ДІЛОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	181
<i>Олена Літіченко</i>	
ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ	186
<i>Карлыгаши Мырзагалиева</i>	
МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ	189
<i>Олена Никитенко</i>	
СУЧАСНІ ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ	192
<i>Ольга Німець, Лідія Чередник</i>	
ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ПОДАЛЬШОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ	196
<i>Гаухар Оразгали</i>	
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АРТ-ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ	200
<i>Христина Павлишин</i>	
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА ПІД ВПЛИВОМ МОЛОДІЖНИХ СУБКУЛЬТУР	202
<i>Ольга Пилипів</i>	
ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИВАТНИХ ЗОШ І СТУПЕНЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ	206
<i>Марат Рамазанов</i>	
ЭТАПЫ СТАНОВЛЕНИЯ ПЕДАГОГОВ КОЛЛЕДЖЕЙ НА ПУТИ К ПРОФЕССИОНАЛИЗМУ	210
<i>Леся Сенюк, Христина Козак</i>	
ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЧЕРЕЗ САМООСВІТУ	213
<i>Іванна Слінець</i>	
РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПІДВИЩЕННІ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	216
<i>Тоты Султанова, Асел Тұрғанбаева, Мұхан Әділбек</i>	
ОҚУ ҮДЕРІСІНДЕ АҚПАРАТТЫҚ – КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	220
<i>Дилмурод Тешабоев</i>	
ЗУЛФИЯ ИЖОДИДА ЭГАСИ ВОҚЕЛАНМАГАН ГАПЛАРНИНГ ИФОДАЛАНИШИ	224
<i>Асель Тұрғанбаева, Тоты Султанова</i>	
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІНІҢ ПСИХО-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ	228
<i>Dilaferuz Hayitova, Mohigul Ibodullayeva, Abram Yangiyev</i>	
BOʻLALARNI OʻILADA KITOBSEVARLIKKA OʻRGATISH	231